

Hallinnon tutkimus politiikan tutkimuksessa: Modernismista ja postmodernismista postoksidentalismiin

Kun tavallinen ihminen saavuttaa tiedon, hänestä tulee viisas, ja kun viisas saavuttaa ymmärryksen, hänestä tulee tavallinen ihminen.

Zen-sananlasku

PERTTI AHONEN

ABSTRACT

Administrative Research Within Political Science: From Modernism and Postmodernism Towards Postoccidentalism

The author expounds a relativistic view of the common divisions of political science and the increasing differentiation within administrative research. He also criticises the proclaimed methodological and theoretical autonomy and the typical, but outdated, »ethnic» limitations of administrative research. The author ascribes a significant heuristic value to such »postmodern» approaches to administration as structuralism and semiotics. He also acknowledges the value of careful rereadings of the classics from Hegel and Marx to Jellinek, Weber, and Roethlisberger and Dickson, and he discusses the current needs of administrative research for novel research methods and techniques. He concludes with a consideration of the responsibilities of administrative research for research results, for the production of academic degrees, and for the proliferation of research-based information in society.

Hannu Taanila irvaili radio-ohjelmassaan tieteenharjoittajien tapaa verhoutua objektiviteetin nimissä hän-muodon suojaan. Pelkkä objektivistinen tyyli ei tosiaankaan takaa, että kerrotaan »totuutta tosiasioista». Onkin virkistävää astua ensimmäistä kertaa minä-muodossa vakavasti otettavalle areenalle (virikkeistäni ks. myös Roos 1987).

Teoreettisesti ilmaistuna annan tekstilleni *diskursiivisempaa* luonnetta kuin on tapana tieteellisessä tekstissä, joka on tyyppillisesti voimakkaan *narratiivista*. Samaan tapaan esimerkiksi *Ilta-Sanomien* on subjektikeskeisyydessään diskursiivisempi media kuin asiakaskeinen *Helsingin Sanomat* (Landowski 1987).

Politiikka, hallinto ja tutkimuksen metodologia

Politiikan ja hallinnon tutkimus tukahtuu, jos sen tehtävät määritetään vain suhteessa »suomalaiseen yhteiskuntaan». Eihän McDonaldseja ja joka kylään nousseita pizzerioitakaan enää voi korvata kokkelipiimää, vatruskoja ja klimppisoppaa anniskelevilla pystybaareilla. Sosiaalipalveluakaan politiikan tutkimuksen ei tule olla sen enempää kansalle, valtiovallalle kuin jollekin puolueellekaan.

Politiikan ja hallinnon tutkimuksen kehitystä tukahduttaa keinotekoinen jaottelu »kansainvälisiin», »yleisiin» ja »hallinnollisiin» kysymyksiin. Onhan esimerkiksi kansainvälisten järjestöjen tutkimus tai puolueiden organisaatioiden tutkimus myös hallinnon tutkimusta. Kansainväli-

nen finansi- tai viestintäsääntely ja -yhteistyö ovat nekin aiheita, joiden analyysiin hallinnon tutkimuksella olisi teräviä aseita. Tosin hallintoa tutkivan tieteenharjoittajan on viisasta pysyä erossa vaalitulosten tilastollisista analyyseistä tai strategisten aseiden rajoittamisneuvotteluja koskevista tulkinnoista.

Omalta kannaltani todella kiinnostavat hallinnon tutkimuksen kysymykset alkavat sieltä, missä *valta*, *tieto* ja *instituutiot* kohtaavat. Ajatus ei ole kotoisin Foucault'ilta (ks. esim. 1980 (1975)), josta en koskaan ole jaksanut erityisemmin innostua luettuani myös useita muita ranskalaisia, vaan jostakin oman tieteellisen sosiaalisiaationi aivan varhaisesta vaiheesta. Luultavasti olen omaksunut idean politiikan tutkijoiden siltä sukupolvelta, joka imi ajatuksen *Jussi Teljon* legendaarisilla valtio-opin peruskurssin luennoilla. Kenties myös varhaisella pettymykselläni *Jürgen Habermasiin* (esim. 1973) on ollut osuutensa. Esimerkiksi kommunikaation tukahtuminen on minullekin oleellinen ongelma, mutta Habermasin laatima, englantilaiseen kielenfilosofiaan perustuva herruudesta vapaan kommunikaation malli on mielestäni pelkkä fiktio.

Minulle hallinnon tutkimus on vain eräs *yleisimpien ihmistieteellisten otteiden erityinen sovellusalue*, jolla tiettyjen konkreettisten kysymysten suhteellinen taajuus on tosin suhteellisen korkea. Silti tunnen tiettyä »lukkarin rakkautta» esimerkiksi julkisen budjetoinnin, rahoitustoiminnan tai laskentatoimen ja nyttemmin myös johtamisen kysymyksiin, joskin olen samalla hellyydellä kiinnostunut monista yhteiskuntatieteen metodologisista kysymyksistä.

Ei »etniselle» hallinnon tutkimukselle

Oikeustieteellinen hallinnon tutkimus on väistämättä etnisesti rajattua, koska se joutuu erittelemään tietyllä luonnollisella kielellä laadittua normimateriaalia. Olisi vahinko, jos muikin hallinnon tutkimus jäisi samalla tavoin rajoittuneeksi. Eiväthän edes organisaatioteoriat ole »suomalaisia», »saksalaisia» tai »japanilaisia».

Olen kuitenkin huomannut, että eri kansakuntien intellektuaalisilla tyyleilläkin on oma salaperäinen viehätyksensä. *Galtung* (1977) erottaa niitä neljä. Angloamerikkalaisten tapana on seu-

rata kaikkea — mutta usein latistaen perustavat erot pikku kontrasteiksi. Onneksi näin ei käy aina, ja siksikin Yhdysvallat on maa, jota rakastan ja arvostelen kotimaani jälkeen toiseksi eniten. Moni saksalaisen kielialueen vaikuttaja on kansallisen äyllisen perinteensä mukaisesti perusteellinen systemaattikko, kenties sisällön kustannuksella. Esitettävän sisältöä saattaa nakertaa myös ranskalainen suurenmoinen retorisuus, jossa silti riittää suomalaisellekin oppimista. Japanilaisesta tyylistä minulla on vasta aavistus yhden visiitin perusteella: synkretismiä, pragmaattisuutta ja yksityiskohtiin saakka huolellista viimeistelyä, jotka kaikki viehättävät myös minua.

En usko, että hallinnon tutkija enää pääsee alkua pidemmälle, ellei ainakin kykene kirjoittamaan englannin kielistä tekstiä, jota ei kohtuullisen kielentarkastuksen jälkeen tarvitse hävetä. Samoin hänen tulisi osata lukea hyvin saksaa ja ranskaa sekä auttavasti muutamaa muutakin kieltä. Harva vielä osaa, mutta kun postmodernismi muuttuu *postoksidentalismiksi* maailmanjärjestelmän painopisteen siirtyessä Atlantilta Isolle Valtamerelle ja sen reunamille, on pakko.

Monet tieteelliset metodologiat ja teoriat menettävät paljon käännettyinä. Ellei dialektiikkaa lue saksaksi tai strukturalismia ja semiotiikkaa ranskaksi, voi olennainen jäädä tavoittamatta. Olen toisinaan jopa ajatellut, että kielenkääntäminen on itse asiassa mahdotonta.

Irti teoreettisista leimoista

Oletan itseeni kiinnittyneen semiootikon, strukturalistin ja diskurssiteoreetikon leimaa (vrt. Ahonen 1983/1985; 1984 a & b & c & d; 1986; 1987). En ole ihastunut leimoihin, sillä kun ne on lyöty, asia on liian lopullisesti käsitelty.

Uskon, että sellaiset uudet otteet kuin semiotiikka ja strukturalismi voivat parhaimmillaan ehdottaa uusia tutkimusongelmia, valottaa uusilla tavoilla entisiä ongelmia, rikastaa niitä koskevaa tietämystä sekä tarjota uusia analyysitekniikoita entisten täydennykseksi. Uudet otteet eivät kuitenkaan anna lupaa tehdä huolimattomasti mitä tahansa mieleen juolahtaa. *Heuristisuus*, siis ongelmien asettelun ja ratkaisun uudet tavat ja metodit, on suurin anti. Uusiin *algoritmeihin* en sen sijaan oikein jaksa uskoa.

Semiotiikalla ja strukturalismilla ei ole tarjottavanaan omaa »sisällöllistä» teoriaa tutkimuksen kohteesta. Tämä on sekä etu että haitta. Ei olla sidoksissa tiettyyn kuvaan kohteesta, vaan voidaan eritellä muita käsityksiä tavallaan metatasolta lähtien. Toisaalta ollaan riippuvaisia muista otteista ja niiden sovelluksista. Ovathan ne osa tutkimuskohdetta.

En tiedä, tulisiko semiotiikkaa ja strukturalismia lähiotteineen suositella vai tulisiko niistä varoittaa. Ehkä on paras varoittaa, koska synnynäisen semiootikon ja strukturalistin etsiytymistä omimmalle alueelleen ei voi estää. Itse ehkä vain satuin tieteellisen sosiaalistumiseni vaiheen tuomana pari tai kolme vuotta useimpia muita kotimaisia tieteenharjoittajia ennen otteisiin, joita joku *Sosiologia* tai *Tiedotustutkimus* ovat pari viime vuotta olleet revetä.

Teoreettista perinnettä etsimässä

Vuoden 1987 toisella puoliskolla olen muun muassa viimeistellyt kahta käsikirjoitusta kategoriasta »klassikkoanalyysit» (Ahonen 1988 a & b), joita ei siis tarvinnutkaan kokonaan jättää eläkevuosiini eli vuoden 2015 jälkeiseen aikaan. En ole enää varma, kuinka lujaa politiikan teoriaa ylipäättäen on olemassa. Sitä ei liene analyytinen politiikan teoria, koskapa samat mallit ovat vuosikymmeniä jo menestyneet taloustieteissä.

Omaleimaisuutta puuttuu myös politiikan ja hallinnon niin sanotuista »ryhmäteorioista» pluralismista korporatismiin. Mielestäni ei ole erityisen syvällistä muotoilla teorioita siitä, että yhteiskunnassa on monia tai harvoja ryhmiä jotka pyrkivät kukin tavoitteisiinsa mutta samalla tasapainottavat toisiaan, minkä tuloksena yhteiskunta tulee kuin tuleekin poliittisesti hallituksi.

Klassikoista analysoin, osin *Tuorin* (1983) tutkimuksen antamista virikkeistä, myös *Jellinekiä* (1929 (1900)), josta pidin itse asiassa enemmän kuin pluralisteista. Ehkä pieni lisähuomio valtion ei olisi aivan pahitteeksi politiikan tutkimuksessa. *Hegeliäkin* (1972 (1821)) ainakin hallinnosta kiinnostunut politiikan tutkija lukee aivan mielikseen. Korottaahan Hegel virkamiesluokan peräti universaaliksi yhteiskuntaluokaksi sisällöllisen eli talonpoikaisuokan ja muodollisen eli liikemiesluokan yläpuolelle.

Matkani klassikoiden pariin kertoo, että hal-

lannon ja politiikan tutkimuksen piirissä on ollut täysin luvallista panna klassikoiden tiliin ajatuksia, joilla on hyvin vähän tekemistä sen kanssa, mitä klassikoiden teoksissa lukee. En siis usko miten vapaisiin tulkintoihin tahansa, vaikken hermeneuttinen tekstieksegetikko olekaan.

Klassikot eivät ole sitä mitä ovat ja ovat mitä eivät ole. *Wirtschaftin und Gesellschaftin* (1985 (1922)) ja *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehren* (1973 (1922)) *Max Weber* ei ole se Weber, joka tunnetaan hallinnon tutkimuksessa. Itse löysin Weberistä yllättävän paljon *Nietzscheä*, ehkä siksi, että tosiaankin luin nimenomaan Weberiä sitoutumatta mihinkään moninaisista Weber-tulkintojen koulukunnista. Päätelin myös, ettei Weberin jälkiä ole siksikään seurattu, että Weber kulki koko tien loppuun: byrokraatiakeskeisiä teorioita modernista yhteiskunnasta voi olla vain yksi ainoa.

Klassiset Hawthorne-kokeet eivät puolestaan niinkään aloittaneet hallinnon tutkimuksen niin sanottua »ihmissuhteiden koulukuntaa», vaan vasta Roethlisbergerin ja Dicksonin (1949 (1939)) kommentaariteos nosti kokeet paradigmaattiseen, esimerkillisen tutkimuksen rooliin. Kommentaariteosta voi lukea rivien välistä: se on kertomus siitä, kuinka mikä tahansa ihmistiede kuten Hawthorne-kokeissa sovellettu simmeliläinen, durkheimilainen ja radcliffe-brownilainen yhteiskuntatiede saattaa saada poliittiselta tai organisaatoriselta *vallalta* tuota valtaa tukevan merkityksen.

Edes Marx ei ole Marx jos koskaan olikaan. Jos Marx (1974 (1867)) katsoi, että esimerkiksi »kapitalistinen johtaminen» on eräs kapitalismin muotoja, jotka peittävät kapitalismin sisällön näkyvistä — kenties »kapitalistisen» talous- ja hallintotieteen eli tiettyjen »tietoisuusmuotojen» tuella —, miksi tällaisesta olettamuksesta lähtevää tutkimusta on niin vähän? Uskon, että on kysymys salakavalasta mutta tavallisesta tiedonmuodostuksen esteestä: *sidonnaisuudesta soveluksiin*, mikä alistaa dialektiikankin hetkessä raa'alle tavoite-keinorationalismille. *Ilkka Heiskanen* (1975) kertoo opiskellessaan Yhdysvalloissa 1960-luvun alussa löytäneensä lähdeviitteen tähän ongelmaan mutta kadottaneensa sen. Idea säilyi. Aiheesta on syntynyt hänen väitöskirjansa (1967) ja omanikin (1983/1985).

Tekniikat ja metodit

Olen pitkään ollut kiinnostuneempi tavoista tutkia kuin tietyistä tutkimuskohteista, joskin koh-teissanikin on ollut tiettyä keskiahakuisuutta ta-louden, viestinnän ja muun tiedonmuodostuksen ja -kulun kysymyksiin. Kannaltani polttaviin on-gelmiin kuuluu, mitä ovat ne metodit ja tekniikat, joiden ekspertti politiikan tutkimuksesta ponnistava hallinnon tutkija voisi olla.

Politiikan tutkimuksen vakiintuneeseen meto-disen ja teknisen osaamisen alueeseen kuuluu vaalitulosten esittely ja tulkinta sekä vaalitieto-kantojen ylläpito. Tilastollisten standardimeto-dien sujuva tuntemus yhdistyneenä vaalitutki-muksen hallintaan ja vaaleja koskevaan sisällöl-liseen tietämykseen riittävät. Tilasto-eksperttejä ja varsinaisten uusien tekniikoiden kehittelijöitä on politiikan tutkijoiden piirissä jo harvemmasa.

Ellei nuorimpia, vielä kasvavia julkisen hallin-non tutkimuksen edustajia oteta huomioon, vart-tuneita metodi- ja tekniikkatutkijoita on alalla vasta noin kolme. Olen kiitollinen, jos saan tie-tooni tarkemman lukeman. Ei ole sattuma, että nyttemmin on kysymys myös tekoälytutkimuk-sesta.

Metodista ja teknistä tietämystä näyttää olleen vaikeaa yhdistää sisällölliseen kiinnostukseen saman henkilön työssä. Ollaan joko metodikkoja, jotka osaisivat mutta eivät viitsi tai osaa sovel-taa tietoaan, tai ollaan »substantiivikkoja», jot-ka ovat kyllä kiinnostuneita itse asiasta, mutta eivät metodisten ja teknisten virheiden pelossa ehkä uskaltaudu likaamaan käsiään tutkimus-työllä. Samantyyppinen ongelma koskee tieteel-lisestä metodologiasta kiinnostuneita. He saat-tavat menettää sielunsa filosofialle substanssin kustannuksella.

Substantiivikon kannalta metodikot ja tieteen tekniikat ovat ongelmallisia olentoja. Usein me-todikko tai tekniikko osaa tehdä vain itselleen eikä muille. Vieläkin yleisempää on osata sentään tehdä toisille kuitenkin vailla kykyä opettaa hei-tä tekemään itse. Siksikin maa on täyttymässä nopeasti vanhenevista tietokonelaitteistoista, joi-ta niiden käyttäjät tekniikat pyörittelevät hupimie-lessä paremman tekemisen puutteessa. Osasyynä on myös, etteivät päättäjät paljon ymmärrä mistään leikkuupuimuria monimutkaisemmasta.

Käyttäjänläheinen atk-software käy yli lähes kaikkien heistä ymmärryksen; eihän se koostu nurkassa surisevista ja paperia suoltavista laati-koista kuten sentään hardware.

Uskon pystyvänä seuraamaan alani substans-sin kehitystä, mutta metodeja ja tekniikoita var-ten olen valmis istumaan koulun penkillekin. Esi-merkiksi kun tunnettu SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) on nyt risteytymässä te-koälyn kanssa, haluan pysyä kehityksen muka-na. Olen sentään voinut jo itse rakentaa ensim-mäisen joskin yksinkertaisen oman asiantuntija-järjestelmäni.

Nyt 35-vuotiaana ja vasta viisi yliopisto- ja seit-semisen muuta virkavuotta takana saatan vielä kyetä diagnosoimaan ja tunnustamaan metodi-set ja tekniset tarpeeni. Ehkä tämän »sairauden tunnun» menettää — 40-, 45- vai 55-vuotiaana-ko? Kannatan lämpimästi koulutusvapaita hyvin-kin korkean tason tieteenharjoittajille samoilla ehdoin kuin tutkimusvapaita ja mielellään myös ulkomailta eikä vain kotimaassa. En usko, että tieteen tekeminen on siten pyhän jumaluuden li-hallistuma, ettei tieteen tekemisen opiskelua voisi tukea varttuneemminkin ja korkeaan asemaan päässeissä aikuisopiskelijoiden polvissa.

Tieteenharjoittaja tulosjohtajana

Koska omaan rooliini kohdistuva sosiaalinen ky-syntä koskee nykyisin niin suurelta osin johta-mistietämystä, olen tullut vihityksi *tulosjohtami-seksi* kutsutun, paljon parjatunkin opin salai-suuksiin. Relativoivana ja ironisena tulkintako-keena hahmottelen siksi tieteenharjoittajan toi-menkuvaani eräänlaisena tulosjohtajana. Aihe-piiriin olen tullut paneutuneeksi muutenkin (Ahonen 1988 c).

Päätehtäväkseni tulkitsen *tuottaa uutta tieteel-listä tietoa* politiikan tutkimuksen ja erityisesti hallinnon tutkimuksen alueella. Tätä tehtävää olen saanutkin yllin kyllin harjoittaa viime vuo-sina johtaessani nyttemmin omaa Suomen Aka-temian rahoittamaa tutkimushankettani (Ahonen ym. 1986). Projektin suunnittelua, johtamista ja seurantaa olen saanut oppia kantapään kautta, ja ellen olisi entinen valtionhallinnon virkamies, olisi jäänyt paperisodassa pahoin tappiolle. Las-kentatoimen laudaturvosananani puolestaan aut-taa suhtautumaan rauhallisesti siihen tosiseik-

kaan, että yliopistoni ja Akatemian tili-informaation lajit ovat keskenään harvinaisen täydellisesti yhteensovittumattomia.

Uuden tiedon ulkokohtaisia ilmentymiä ovat julkaisut. Koska en usko enää varsinaisesti tarvitsevani nykyistä korkeampaa julkaisupinoa, olen päätenyt etsimään ulkomaisiakin yhteistyöyhteyksiä. Jos joskus kuvittelin pääseväni rauhalliseen norsunluiseen torniin, niin nyt haasteena onkin kyky vuorovaikutussuhteisiin yli kieliä ja kulttuurirajojen. Suora kasvokkainen kontakti, suositukset ja yhteiset tuttavat toimivat tässä informaalisessa verkostossa. Vain harvoihin pelkätyt yhteiset teoreettiset lähtökohdat yhdistävät riittävästi.

Tietotekniikka johti varhaisvaiheessaan tulvaan puolivalmiita ja valmiita tilastollisia analyysejä, joita kukaan ei viitsinyt tai ehtinyt työstää julkaisuksi. Mikrotietokoneeni on puolestaan aiheuttanut, että ehdin valmistella lukuisampia laajojakin käsikirjoituksia kuin kai koskaan ehdin viimeistellä, tarkistaa ja korjata. Olen myös huomannut, että tieteestä on tullut suorittava työläisammatti: koneen tahti määrää työtahtia ja johtaa kovin yksipuoliseen fyysiseenkin rasitukseen.

Toinen »avaintulosalueeni» on *kouluttaa akateemisia kansalaisia*. Ulkokohtaisena mittana ovat suoritettut tutkinnot ja valmistuneet opinäytteet. Niiden määrästä ovat oman yliopiston hallinto, opetusministeriö ja valtiovarainministeriökin kiinnostuneita. Mitta on myös valmistuneiden saamat työpaikat. Palkitsevimpiä ovat mielestäni olleet ne kerrat, kun olen voinut uskoa todella innostaneeni opiskelijaa oppimaan jotakin verrattuna lähtökohtaansa. Nimen omaan tästä olen palkinnut, en välttämättä lähtökohtaisesta kyvykkyydestä. Palkitsevia ovat myös olleet ne vielä harvat kerrat, kun olen toiminut väitöskirjan esitarkastajana, teettänyt muilla työtä ja nähnyt tuloksia syntyvän.

Kouluttaminen on palkkioperusteitteni pohjalta pääteltynä täysin alisteinen uuden tiedon tuottamiselle. Virkoja jaetaan harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta lähes yksinomaan julkaisujen perusteella, mikä kieltämättä on itsellenikin ainakin nykyisin eduksi. Maine tieteellisenä jatkokouluttajana voi karttua vain hitaasti — ja ilmeisesti yleensä vasta professuurin saamisen jälkeen eli useimmiten liian myöhään.

Koska jokaisesta yksin tai yhdessä muiden

kanssa kouluttamastani kandidaatista, lisensiaatista ja tohtorista tuskin aletaan suorittaa tuntuvaa pääkohtaista palkkiota, toivoisin ainakin, että voisin helpottaa varsinkin tuleviin kandidaateihin kohdistuvaa koulutustyötäni projektityöskentelyllä. Eräät opiskelijat joutuisivat tinkimään omista, tutkimuskohteita koskevista intresseistään, mutta korvauksena olisi asiantuntevampi ja innostuneempi ohjaus. Vain näin uskon pystyväni kouluttamaan itseäni viisaampia nuorempia kollegoja ja seuraajia, mitä en sinänsä pidä lainkaan mahdottomana.

Kolmas »tulosalueeni» koostuu kaikesta muusta mitä teen ammattirooleissani. Mielestäni tällöin *levitän hallussani olevaa tietoa*, jonka olen joko itse muodostanut tai muualta tai muilta omaksunut. Veroprogressio takaa, etteivät dosentuurit, muut luennointivierailut tai satunnaiset maksulliset kirjoitustehtävät vaurastuta tieteenharjoittajaa edes marginaaliverokannan odotettavissa olevan laskun jälkeen. Tietty realiteetti- ja järkevyydesti tuollaiset tehtävät kuitenkin ovat. Tyyllilajien vaihtelu kirjoitustyössä on sekin virkistävää. Tätä kautta olen oppinut arvostamaan lehtijournalistien ammattitaitoa.

Teen taitoa koskevaa tiedettä

Tieteellistä hallinnon tutkimusta pidetään tieteenä joka tutkii tiettyjä taitoja. Kuulun niihin, jotka uskovat, että tutkimuskohteensa parissa on hyvä liata käsiään käytännössäkkin. Ehkä vielä onnistun pistäytymään joksikin aikaa aivan »raakoihin» keskijohdon linjavastuullisiin tehtäviin — mieluiten ihka oikeaan liikeyritykseen.

En katso, että jokaiselle tohtorille tulisi automaattisesti turvata suojaisia tutkimustyöpaikka. On tohtoreita ja tohtoreita, enkä epäile, etteikö maassa olisi määräraikaisten nimitysten varassa roikkuvia pelkkiä kandidaatteja, jotka ovat esimerkiksi itseäni verrattomasti lahjakkaampia ja taidokkaampia niissäkin tehtävissä, joita hoidan. Jo Hegel (1972 (1821), esipuhe) kiisti ajatuksen, että virka sellaisenaan antaisi myös järjen.

Tulosvastuuni perimmäinen kysymys koskee itse asiassa koko yhteiskuntatutkimuksen, varsinkin sen suhteellisen »pehmeän» osan, merkitystä ja hyödyllisyyttä yhteiskunnassa. Työnjakoinen, muutenkin eriytynyt, hierarkkinen ja vauras yhteiskunta kohdistaa kysyntää ja suhtau-

tuu sallivasti toki hyvin moninaiisiin toimintoihin solariumeissa paahtumisesta verovähennyskel-poiisiin edustuslounaisiin. Optimistisimmillani olen ajatellut, että talouselämän luonnonomai-suus on tavallaan raaempaa kuin politiikka ja hallinto, jotka edustavat eräänlaista institutiona-lisoitua yhteiskuntamoraalia. Yhteiskunnallistu-misen korkeinta astetta edustaisivat puolestaan tiedepohjainen ja muu kulttuuri, mukaan lukien yhteiskuntatutkimus.

Pessimistisimmilläni olen puolestani päätenyt siihen, että ihmistieteet ovat ylellisyyttä, jota vain runsaasti taloudellista ylijäämää tuottavat yhteis-kunnat voivat suoda itselleen. Ihmistieteet ovat myös varaventiilejä, joiden kautta potentiaali-sesti kriittiset tai sitten kaikin puolin kyvyttömät yksilöt purkavat energiaansa sosiaalisen harmo-nian kannalta vaarattomalla tavalla.

Optimisin ja pessimisin väliin sijoittuu nä-kemys, että ihmistieteet ovat vanhojen myyttien perillisiä ja ettei mikään yhteiskunta tule toimeen ilman myyttejä. Koska myytit ovat myyttisiä, ne tulee demystifioida, joten ihmistieteillä riittää työtä myös oman tupansa imuroinnissa.

KIRJALLISUUS

- Ahonen, Pertti: *Public Policy Evaluation as Discourse*. 2. p. The Finnish Political Science Association, Helsinki 1985 (1. p. 1983).
- Ahonen, Pertti: Valtio-oppi ilman valtiota, I. Semioottinen tekstianalyysi kerronnallisista rakenteista Jussi Teljon artikkelissa 'Valtio-opin tehtävät ja menetelmät'. *Politiikka* 26 (1984): 3, 240—257. (1984 a)
- Ahonen, Pertti: Valtio-oppi ilman valtiota. II. Semioottinen tekstianalyysi kerronnallisista rakenteista Jussi Teljon artikkelissa 'Valtio-opin tehtävät ja menetelmät'. *Politiikka* 26 (1984): 4, 313—327. (1984 b)
- Ahonen, Pertti: Julkisen hallinnon, politiikan sekä uuden tutkimuksen semiotiikkaa. *Hallinnon tutkimus* 3 (1984): 2, 185—210. (1984 c)
- Ahonen, Pertti: A. J. Greimasin Pariisin koulukunnan semiotiikkaa: Sosiaaliantropologiasta ja kansansatujen tutkimuksesta yleiseen ihmistieteeseen. *Suomen Antropologi* 9 (1984) 4, 147—158. (1984 d)
- Ahonen, Pertti: Merkitysten tulkinnan ja konkretian yhdistäminen: Strukturalismin ja semiotiikan soveltamisesta hallinnon tutkimuksessa. *Hallinnon tutkimus* 5 (1986): 1, 107—122.
- Ahonen, Pertti: Poliitiikan kautta politiikan yli: politiikan merkitysten tulkinnan paradokseista ja mahdollisuuksista. *Paradoksi* 7 (1987), 69—129.
- Ahonen, Pertti: Valtioeteoriat julkisyhteisöjen johtamisessa. Käsikirjoitus. Valtionhallinnon kehittämiskeskus, Helsinki, ilmestyy 1988. (1988 a)
- Ahonen, Pertti: Hallinto hallintana: Hallinnonteorian avaimet. Käsikirjoitus, ilmestyy 1988. (1988 b)
- Ahonen, Pertti: Att utvärdera i universitetssammanhang. Käsikirjoitus teokseen Ahonen, Pertti (toim.). *Verksamhetsvärdering vid universiteten: XII nordiska universitetens administratörseminarium i Kuopio och Joensuu, Finland*, 2.—6. 8. 1987. Århus universitet, ilmestyy 1988. (1988 c)
- Ahonen, Pertti, Tiihonen, Seppo ja Silvo, Ismo: Language, Interpretation, and Communication in Administrative and Political Research, Practices, and History: A Project Plan. *University of Helsinki, Department of Political Science, Acta Politica, Discussion Papers*, No 1/1986.
- Foucault, Michel: *Tarkkailla ja rangaista*. Otava, Helsinki 1980 (alkup. ransk. 1975).
- Galtung, Johan: *Methodology and Ideology: Essays in Methodology*, I. Christian Ejlers, Copenhagen 1977.
- Habermas, Jürgen: *Legitimationsprobleme in Spätkapitalismus*. Suhrkamp, Frankfurt, a.M. 1973.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: *Grundlinien der Philosophie des Rechts oder Naturrecht und Staatswissenschaft im Grundrisse*. Ullstein, Frankfurt, a.M. 1972 (alkup. 1821).
- Heiskanen, Ilkka: How to Skin an Eel With Too Sharp a Knife and Without Proper Sand on Hand. *University of Helsinki, Department of Political Science, Research Reports, Series C, DETA* 14, 1975.
- Heiskanen, Ilkka: Theoretical Approaches and Scientific Strategies in Administrative and Organizational Research: A Methodological Study. *Commentationes Humanarum Litterarum*, Vol. 39, Nr 2. 1967. Societas Scientiarum Fennica, Helsinki 1967.
- Jellinek, Georg: *Allgemeine Staatslehre*, 3. p. Julius Springer, Berlin 1929 (1. p. 1900).
- Landowski, Eric: Pour une sémiotique du quotidien. Teok-sessa *Metodos de Analisis de la Prensa: Encuentros sobre metodología del analisis de la Prensa*. Casa de Velazquez, Madrid 1987.
- Marx, Karl. *Pääoma: Kansantaloustieteen arvostelua*, I. Edistys, Moskova 1974 (alkup. saksal. 1867).
- Roethlisberger, F. J. ja Dickson, William J: *Management and the Worker*. 9. p. Harvard University Press, Cambridge, MA 1949 (1. p. 1939).
- Roos, J. P.: *Suomalainen elämä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 1987.
- Tuori, Kaarlo: Valtionhallinnon sivuelinorganisaatioista: Julkisoikeudellinen tutkimus komiteatyypisten elinten asemasta Suomen valtio-organisaatioissa, 1. nide, Teoreettinen ja historiallinen tausta. *Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja* n:o 159. 2. nide, Positiivisoikeudelliset tarkastelut. *Suomalainen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja* n:o 160. Suomen Lakimiesliiton kustanus, Vammala 1983.
- Weber, Max: *Wirtschaft und Gesellschaft*. 5. korj. p. Mohr, Tübingen 1985 (alkup. 1922).
- Weber, Max: *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*. 4. p. Mohr, Tübingen 1973 (alkup. 1922).